

Агенција за енергетику
Републике Србије
Број: 311.01-2/2016-С-І
Датум: 20. јун 2017. године
Београд, Теразије 5/У

Савет Агенције за енергетику Републике Србије, поступајући по захтеву Друштва са ограниченом одговорношћу „Yugorosgaz-transport“ Ниш, са седиштем у Нишу, улица Зетска бр. 6, матични број: 20884665, ПИБ: 10785961 од 12. августа 2016. године, за сертификацију оператора транспортног система природног гаса као независног оператора система, на основу чл. 39. став 1. и 49. став 3. а у вези са чл. 240. и 241. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14), члана 24. Правилника о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији („Службени гласник РС“, број 87/15) и члана 12. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/05), на 373. редовној седници од 20. јуна 2017. године, донео је

ОДЛУКУ

1. Друштву са ограниченом одговорношћу „Yugorosgaz-transport“ Ниш са седиштем у Нишу, улица Зетска бр.6 број: 20884665, ПИБ: 10785961 (у даљем тексту: „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш) издаје се сертификат као независном оператору система.

2. „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је дужно да:

- предузме све потребне активности у циљу усклађивања своје организације и пословања на начин којим се испуњавају услови у погледу независности оператора система по моделу независног оператора система и по потреби предузме радње пред надлежним органима Републике Србије ради усклађивања позитивних прописа;
- достави програм недискриминаторног понашања донет у складу са Законом о енергетици и
- достави акт потписан са власником транспортног система којим се обезбеђују гаранције које ће омогућити финансирање развоја транспортног система и
- достави доказ да набавља природни гас за надокнаду губитака у транспортном систему у складу са законом.

3. „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је дужно да поступи у складу са тачком 2. ове одлуке у року од дванаест месеци од дана доношења ове одлуке. У супротном, Агенција за енергетику Републике Србије, сагласно члану 242. Закона о енергетици, покренуће нови поступак сертификације ради поновне процене услова за сертификацију и доношења одлуке којом се одузима сертификат из тачке 1. ове одлуке.

4. „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је дужно да двомесечно извештава Агенцију за енергетику Републике Србије о предузетим активностима ради испуњења услова из тачке 2. ове одлуке.

5. Ову одлуку и мишљење Секретаријата енергетске заједнице објавити у „Службеном гласнику Републике Србије“ и на интернет страници оператора транспортног система и Агенције.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ О СЕРТИФИКАЦИЈИ

Чланом 226. Закона о енергетици, прописано је да ако је транспортни систем пре рока одређеног у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима припадао вертикално интегрисаном предузећу, оператор транспортног система се може организовати или као независни оператор система у складу са чл. 227-231. Закона о енергетици или као независни оператор транспорта у складу са чл. 232-238. Закона о енергетици.

Ако је транспортни систем припадао вертикално интегрисаном предузећу пре рока одређеног у складу са обавезама Републике Србије преузетим потврђеним међународним споразумима, може се, на предлог власника транспортног система, именовати независни оператор система, који је дужан да:

- испуњава услове прописане чланом 225. став 1. закона (независност оператора транспортног система остварује се на начин да исто лице или лица нису овлашћена да: 1) директно или индиректно управљају субјектима који обављају делатност производње или снабдевања и истовремено директно или индиректно управљају или имају било која друга права над оператором транспортног, односно преносног система или транспортним односно преносним системом; 2) директно или индиректно управљају над оператором транспортног, односно преносног система или транспортним, односно преносним системом и истовремено директно или индиректно управљају или имају било која друга права над субјектима који обављају делатност производње или снабдевања; 3) именују чланове надзорног одбора или друге органе управљања, као и законске заступнике оператора транспортног, односно преносног система и истовремено директно или индиректно управљају или имају било која друга права над субјектима који обављају делатност производње или снабдевања и 4) истовремено буду чланови надзорног одбора или других органа управљања, или законски заступници оператора транспортног, односно преносног система и субјеката који обављају делатности производње или снабдевања);
- има запослене, финансијска, материјална и техничка средства неопходна за обављање делатности транспорта природног гаса;
- се придржава десетогодишњег плана развоја транспортног система;
- обавља делатност транспорта и управљања транспортним системом у складу са законом (члан 227. Закона о енергетици).

Пре него што неко правно лице добије лиценцу и тиме буде одређено за оператора транспортног система мора бити сертифицировано у складу са овим законом у поступку сертификације који спроводи Агенција и доноси одлуку о сертификацији оператора транспортног система у складу са законом и прописима донетим на основу тог закона (чл. 239 и 240. Закона о енергетици).

Сагласно одредби члана 241. Закона о енергетици Агенција је дужна да донесе одлуку о сертификацији оператора транспортног система у року од четири месеца од дана подношења захтева, у супротном сматра се да је одлука о сертификацији донета.

Одлуку о сертификацији оператора транспортног система са пратећом документацијом Агенција је дужна да достави надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, ради давања мишљења, које уколико у року од два месеца од дана достављања одлуке не достави мишљење сматра се да је сагласно са одлуком Агенције (члан 241. став 4. Закона о енергетици).

У року од два месеца од пријема мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће донети коначну одлуку о сертификацији оператора транспортног система, узимајућу у обзир то мишљење (члан 241. став 5. Закона о енергетици).

У случају захтева за сертификацију који подноси власник транспортног система или оператор транспортног система којег контролише особа или особе из треће државе или трећих држава, Агенција о захтеву без одлагања обавештава Министарство рударства и енергетике и надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, као и о свим околностима које би могле имати за последицу да особа или особе из треће државе или трећих држава преузму контролу над транспортним системом или оператором транспортног система (члан 245. став 2. Закона о енергетици).

С тим у вези, а поступајући по поднетом захтеву, актом ове Агенције број: 311.01-2/2016-С-1 од 28. септембра 2016. године, Министарство рударства и енергетике је обавештено о поднетом захтеву за сертификацију и сагласно ставу 3. члана 246. Закона којим је прописано да се приликом доношења одлуке о сертификацији Агенција узима у обзир и мишљење министарства надлежног за послове енергетике о утицају на сигурност снабдевања Републике Србије или региона, затражено је исто од Министарства рударства и енергетике. Ово министарство се изјаснило (акт број: 312-01-01319/2016-05 од 12. октобра 2016. године) да је мишљења да сертификација „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш као независног оператора система неће утицати на сигурност снабдевања природним гасом Републике Србије или региона.

Чланом 416. став 2. Закона о енергетици прописано је да се одредбе члана 226. овог закона могу применити уколико је транспортни систем на дан 6. октобра 2011. године припадао вертикално интегрисаном предузећу.

II ОДЛУКА АГЕНЦИЈЕ ЗА ЕНЕРГЕТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ БРОЈ: 311.01-2/2016-С-1 ОД 12. ДЕЦЕМБРА 2016. ГОДИНЕ КОЈОМ СЕ „YUGOROSGAZ-TRANSPORT“ D.O.O. НИШ ИЗДАЈЕ СЕРТИФИКАТ КАО НЕЗАВИСНОМ ОПЕРАТОРУ СИСТЕМА

„Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш поднело је дана 12. августа 2016. године захтев за сертификацију оператора транспортног система као независног оператора система у складу са чл. 227. до 231. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14).

Поступајући по захтеву „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, Одлуком Агенције за енергетику Републике Србије број:311.01-2/2016-С-1 од 12. децембра 2016. године „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш (у даљем тексту: Одлука) издат је сертификат као независном оператору система, под условом да у року од дванаест месеци од дана доношења коначне одлуке о сертификацији:

- предузме све потребне активности пред надлежним органима Републике Србије ради усклађивања Закона о потврђивању Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ-Међународни уговори”, број 4/96) (у даљем тексту: Споразум), Закона о ратификацији Уговора о оснивању енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација („Службени гласник РС”, број 62/06) (у даљем тексту: Уговор) и Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14) у циљу усклађивања своје организације и пословања на начин којим се испуњавају услови у погледу независности оператора система по моделу независног оператора система;
- достави десетогодишњи план развоја транспортног система донет у складу са Законом о енергетици (на који је Агенција за енергетику дала сагласност), програм недискриминаторног понашања донет у складу са Законом о енергетици (на који је Агенција за енергетику дала сагласност) и акт потписан са власником транспортног система којим се обезбеђују гаранције које ће омогућити финансирање развоја транспортног система.

Рок од дванаест месеци из става 2. диспозитива Одлуке, дат је из разлога што је ова Агенција оценила да је за испуњеност неких од горе наведених услова потребно извршити измене одговарајућих прописа Републике Србије, као и да ће у том року бити завршен поступак давања сагласности на план развоја, као и програм недискриминаторног понашања.

Наиме, након разматрања поднетог захтева, документације достављене уз поднети захтев и свих списа предмета утврђено је следеће:

Увидом у акт број: I-90 од 20. септембра 2016. године којим је „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш доставило обавештење да не постоје околности које би довеле до чињенице да лице или лица из треће земље или трећих земаља стекну контролу над оператором транспортног система или транспортним системом, исто је прихваћено из разлога што и подносилац захтева и оснивач „Yugorosgaz” a.d. Београд у обављању делатности поступају у складу са Законом о енергетици који је усклађен са такозваним Трећим пакетом директива Европске уније (формирају цене у складу са методологијама које доноси Агенција, у обављању делатности поступају у складу са Правилима о раду транспортног система која је, уз сагласност Агенције, донео „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш и са Правилима о раду дистрибутивног система која је, уз сагласност Агенције, донео „Yugorosgaz” a.d. и сл.)

Увидом у Одлуку „Yugorosgaz” a.d. Београд број 0-20 од 12. маја 2016. године, утврђено је да је вертикално интегрисано предузеће поднело предлог за именовање независног оператора система природног гаса у складу са чланом 232. став 1. Закона о енергетици.

Увидом у достављен оснивачки акт „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш, утврђено је да је ово привредно друштво основано дана 18. децембра 2012. године, тако да је на дан 6. октобра 2011.

године транспортни систем припадао вертикално интегрисаном предузећу „Yugorosgaz” a.d. Београд, па је оцењено да се у овом случају могу применити одредбе члана 226. Закона, којим се омогућава организовање независног оператора система.

Увидом у достављени извод о регистрацији привредног субјекта, утврђено је да је подносилац захтева основан и регистрован за обављање делатности ценоводни транспорт - шифра делатности 4950, а увидом у Одлуку о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш из децембра 2012. године утврђено је да друштво, поред обављања претежне делатности, има право да обавља све делатности за које није потребна претходна сагласност неког државног органа и да врши послове из спољнотрговинског промета из делатности које има право да обавља.

Увидом у Одлуку о оснивању друштва са ограниченом одговорношћу „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш, утврђено је да је друштво основано и послује као једночлано друштво с ограниченом одговорношћу, чији је оснивач, односно његов једини члан, Предузеће за изградњу гасоводних система, транспорт и промет природног гаса „Yugorosgaz” a.d. Београд. Сагласно Закону о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14-др.закон и 5/15) управљање друштвом је једнодомно (органи друштва су скупштина и директор). Једини члан или лице овлашћено писменим путем од стране члана, у друштву врши овлашћења скупштине, која именује и разрешава директора и утврђује накнаду за његов рад. Сагласно члану 37. те одлуке, овлашћења скупштине, у складу са законом и оснивачким актом, врши једини члан или лице овлашћено писменим путем од стране члана. Увидом у Одлуку скупштине акционара „Yugorosgaz” a.d. Београд број С-III-2/2016 од 18. јула 2016. године, утврђено је да функцију Скупштине „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш обавља Сергеј Аникијев, који није директор ни код подносиоца захтева ни код „Yugorosgaz” a.d. Београд.

Из напред наведеног утврђено је да „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш није доставио доказ да је испунио услов независности оператора транспортног система, прописан чланом 225. Закона о енергетици (у погледу независности органа управљања субјекта који обавља делатност производње или снабдевања и транспорта природног гаса), али да његова организација одговара условима из Другог пакета прописа Европске уније, који су имплементирани у Закон о енергетици из 2011. године, као и одредбама Споразума. Како испуњавање услова за сертификацију по моделу независног оператора система изискује комплетну реорганизацију оснивача „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш, односно да независни оператор система може да буде и друштво које није део вертикално интегрисаног предузећа, чији је предуслов усклађивање Споразума, Уговора и Закона о енергетици, то је оцењено да наведено не зависи само од подносиоца захтева, већ укључује и ангажовање државних органа.

Увидом у Изјаву вршиоца дужности директора „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш о испуњености услова у погледу стручног кадра за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас, са Извештајем Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине бр. 18-1/12-02, који је саставни део те изјаве (број: 1-3 од 25. јануара 2016. године), у Уговор о поверавању обављања делатности од општег интереса закљученог између „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш и Владе Републике Србије дана 7. јуна 2013. године, лиценцу за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас број 311.01-50/2013-Л-I од 28. августа 2013. године, утврђено је да је „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш доставио доказ да има запослена лица за обављање делатности

транспорта природног гаса, односно послове независног оператора у складу са чланом 227. Закона о енергетици.

Увидом у уговор о закупу транспортног система „Yugorosgaz” a.d. Београд закљученог између „Yugorosgaz” a.d. Београд и „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш (заведен у „Yugorosgaz” a.d. Београд под бројем У-12 дана 5. фебруара 2014. године и „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш под бројем УГ-3 дана 6. фебруара 2014. године), Изјаву вршиоца дужности директора „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш (број: I-3 од 25. јануара 2016. године) са Извештајем Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине бр. 18-1/12-02 о испуњености услова у погледу стручног кадра за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас да „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш, има запослена лица и располаже техничким и материјалним средствима за обављање делатности транспорта природног гаса, односно послове независног оператора у складу са чланом 227. Закона о енергетици, Изјаву вршиоца дужности директора „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш да „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш располаже финансијским и материјалним средствима за обављање делатности транспорта гаса у складу са Законом о енергетици (број: I-5 од 25. јануара 2016. године) утврђено је да је „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш доставио доказ о запосленима и техничким средствима потребним за обављање делатности транспорта природног гаса и да располаже финансијским и материјалним средствима за обављање делатности транспорта природног гаса, односно послове независног оператора у складу са чланом 227. Закона о енергетици.

Увидом у достављени План развоја транспортног система „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш за период 2015. до 2025. године, утврђено је да на исти није прибављена сагласност Агенције за енергетику Републике Србије у складу са чланом 250. Закона о енергетици. Увидом у Изјаву вршиоца дужности директора „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш да ће се „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш у складу са Законом о енергетици придржавати десетогодишњег плана развоја транспортног система природног гаса и да „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш поседује лиценцу, издату од стране Агенције за енергетику Републике Србије за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас број 311.01-50/2013-Л-I од 28. августа 2013. године (број: I-6 од 25. јануара 2016. године) утврђује се да је подносилац захтева доставио доказ да ће се придржавати десетогодишњег плана развоја транспортног система.

Увидом у Споразум (заведен у „Yugorosgaz” a.d. Београд под бројем У-44 од 11. маја 2016. године и у „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш под бројем УГ-7 од 9. маја 2016. године) утврђено је да су се стране споразумеле о финансирању инвестиција утврђених десетогодишњим планом развоја транспортног система, тако да ће „Yugorosgaz” a.d. Београд финансирати из сопствених средстава даљу изградњу магистралног гасовода РГ 11-02, у складу са одлуком Управног одбора „Yugorosgaz” a.d. Београд и да ће „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш у складу са законом и десетогодишњим планом развоја транспортног система донети одлуку о наставку изградње магистралног гасовода РГ 11-02 и доставити је „Yugorosgaz” a.d. Београд на реализацију; „Yugorosgaz” a.d. Београд се обавезује да из сопствених средстава измирује обавезе које се односе на транспортни систем, и то обавезе по осигурању имовине; „Yugorosgaz-transport” d.o.o. Ниш се обавезује да из сопствених средстава измирује обавезе по основу трошкова текућег пословања. Оценом достављеног Споразума утврђено је да истим нису уговорене гаранције које ће омогућити финансирање развоја транспортног система, па исто треба бити достављено како би могло бити оцењено од стране ове Агенције.

Увидом у изјаву вршиоца дужности директора „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш број: I-7 од 25. јануара 2016. године којом је изјавио да ће „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш обављати делатност транспорта и управљања транспортним системом у складу са законом, утврђује се да је подносилац захтева доставио доказ да ће делатност транспорта и управљања транспортним системом обављати у складу са законом.

Одредбом члана 230. Закона о енергетици прописано је да власник транспортног система мора бити независан у погледу правне форме, организације и одлучивања од осталих делатности које нису везане за транспорт природног гаса. Независност власника транспортног система остварује се на начин да: 1) чланови органа управљања субјекта који је власник транспортног система не смеју да буду чланови органа управљања или запослени у предузећу које обавља делатност производње или снабдевања природним гасом; 2) су чланови органа управљања субјекти који је власник транспортног система независни у погледу одлучивања и 3) доноси и прати спровођење програма за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

Увидом у Уговор о организовању „Yugorosgaz“ a.d. Београд (који је оснивач и једини члан „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш) утврђено је да су акционари друштва ГАЗПРОМ, Москва, Намјоткина бр.16, CENTRAL ME ENERGY&GAS GMBH, Wiedner Hauptstrasse бр.17, Беч, Аустрија и Јавно предузеће „Србијасгас“ Нови Сад, ул. Народног фронта бр.12. Органи друштва су Скупштина, Надзорни одбор и Извршни одбор.

„Yugorosgaz“ a.d. Београд је основано на основу Споразума, којим су стране уговорнице подржале оснивање у Савезној Републици Југославији акционарског друштва од стране Руског акционарског друштва „Газпром“ (РАО „Газпром“) и југословенских предузећа које одреди југословенска страна у циљу пројектовања, изградње и финансирања радова, експлоатације поменутих гасовода и продаје природног гаса који се транспортује тим гасоводима потрошачима у Савезној Републици Југославији и евентуалног транзита природног гаса преко територије Савезне Републике Југославије.

Увидом у Одлуку о именовању лица утврђеног за вршење овлашћења Скупштине „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш утврђено је да функцију скупштине врши Сергеј Аникијев у име „Yugorosgaz“ a.d.

Из напред наведеног, утврђено је да „Yugorosgaz“ a.d. Београд, као власник транспортног система, није независно у погледу правне форме, организације и одлучивања од осталих делатности које нису везане за транспорт природног гаса (члан 230. Закона). Такође, није остварена ни функционална независност чланова органа управљања „Yugorosgaz“ a.d. Београд. С тим у вези, како испуњавање услова за сертификацију по моделу независног оператора система изискује комплетну реорганизацију оснивача „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, односно да независни оператор система може бити и друштво ван вертикално интегрисаног предузећа, за шта је предуслов усклађивање Споразума, Уговора и Закона о енергетици, то је оцењено да наведено не зависи само од подносиоца захтева, већ укључује и ангажовање државних органа, те је одлучено као у тачки 2. ове одлуке. При томе су се посебно имале у виду одредбе члана 227. став 2. Закона о енергетици, којим је прописано да се именовање независног оператора система спроводи у складу са међународно преузетим обавезама које у конкретном случају не произилазе само из Уговора о оснивању енергетске заједнице, већ и Споразума између Савезне владе Савезне Републике

Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије.

У вези Програма за обезбеђивање недискриминаторског понашања, оцењено је да је израда истог у складу са чланом 237, а у вези са чланом 280. Закона о енергетици могућа тек након спровођења активности ради испуњавања услова из члана 230. Закона о енергетици, те је одлучено као у тачки 2. ове одлуке.

III ОБРАЗЛОЖЕЊЕ У ВЕЗИ СА МИШЉЕЊЕМ СЕКРЕТАРИЈАТА ЕНЕРГЕТСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Сагласно члану 241. Закона о енергетици актом ове Агенције број:311.01-2/2016-C-I од 20. децембра 2016. године Одлука Агенције о сертификацији „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш од 12. децембра 2016. године (у даљем тексту: Одлука) је достављена надлежном телу сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, ради давања мишљења.

Надлежно тело сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора је тело одређено Уговором и Одлукама Министарског савета Енергетске заједнице до приступања Републике Србије Европској унији тј. Секретаријат енергетске заједнице (у даљем тексту: Секретаријат).

Секретаријат је актом од 22. априла 2017. године доставио је мишљење број: 2/17 од 22. априла 2017. године на Одлуку Агенције за енергетику Републике Србије којом се „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш издаје сертификат као независном оператору система (у даљем тексту: Мишљење).

Одредбом члана 241. став 7. Закона о енергетици је прописано да у случају када коначна одлука Агенција одступа од мишљења надлежног тела сагласно обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора, Агенција ће заједно са одлуком и мишљењем Секретаријата објавити и образложење за такву одлуку.

У Мишљењу Секретаријат је истакао да на основу информација датих у Прелиминарној одлуци и свих других информација прибављених током поступка, Секретаријат закључује да „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш тренутно није у могућности да управља системом делотворно и независно од власника система „Yugorosgaz“ a.d. Београд и да не може бити сертифициван на начин предвиђен у Прелиминарној одлуци, а нарочито из разлога што је „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш: 1) под непосредном или посредном контролом лица која се активно баве производњом и/или снабдевањем природним гасом или електричном енергијом (члан 14 (2) (а) Директиве 2009/73/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса) (у даљем тексту: Директива), 2) чини се да нема на располагању потребна средства за обављање својих задатака као оператор транспортног система (члан 14 (2) (б) Директиве) и не чини се да има могућност да независно обави све задатке и испуни обавезе оператора транспортног система (члан 14 (2) (г) и (д) Директиве), 3) не испуњава услове везане за раздвајање прописане чланом 15 Директиве и 4) није показано да додела сертификата „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш не би пружила ризик по сигурност снабдевања Републике Србије и Енергетске заједнице као што је прописано чланом 11 Директиве.

1. Усклађеност са чланом 14 (2) (а) Директиве (члан 225. Закона о енергетици)

- контрола лица (непосредна или посредна) која се активно баве производњом и/или снабдевањем природним гасом или електричном енергијом (члан 14 (2) Директиве)

У Одлуци се процењује да ли „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш испуњава захтеве везане за независност оператора транспортног система прописане чланом 225 Закона о енергетици и долази се до закључка да није достављен ниједан доказ који се тиче „независности органа управљања субјекта који обавља делатност производње или снабдевања и транспорта природног гаса“, са чиме је Секретаријат сагласан.

Матично предузеће „Yugorosgaz“ a.d. има 100% акција „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, тј. већину и на тај начин врши непосредну контролу над „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш. Оснивачки акт „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш осликава тај однос непосредне и неограничене контроле. У складу са чланом 26 Оснивачког акта, један представник његовог јединог акционара „Yugorosgaz“ a.d. Београд има право да гласа у оквиру Скупштине акционара) као њен једини члан. Скупштина акционара контролише и надзире руководство „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш (члан 27 Оснивачког акта). Ово одговара Закону о привредним друштвима, у складу са којим је „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш основано у облику једнодомног управљања (скупштина акционара и руководство, без надзорног одбора). На крају, директора „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш именује Скупштина акционара (члан 54 Оснивачког акта), тј. именује га представник „Yugorosgaz“ a.d. Њега такође може сменили Скупштина акционара (чак и без разлога, члан 54 Оснивачког акта). У складу са чланом 55. Оснивачког акта, директор представља предузеће. Међутим, члан 55. Оснивачког акта предвиђа да је директору „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш потребно одобрење Скупштине акционара за било коју одлуку која се тиче износа који превазилази 10.000,00 евра.

Што се тиче власничке структуре поносиоца захтева за сертификацију, Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, као зависно привредно друштво 100% је у власништву „Yugorosgaz“ a.d., а ово акционарско друштво је 50% у власништву Gazprom, 25% у власништву ЈП „Србијагас“ и 25% у власништву Centrex Europe Energy & Gas AG.

Gazprom има 50% акција „Yugorosgaz“ a.d., а Centrex Europe Energy & Gas AG има 25% акција у „Yugorosgaz“ a.d. Иако га то чини мањинским акционаром, оно је у основи у власништву Gazprombank која је 36% у власништву Gazprom, који може тако да појача контролу Gazprom над „Yugorosgaz“ a.d.

Из тог разлога актом Агенције број: 311.01-2/2016-С-І од 7. јуна 2017. године од „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је затражено да достави споразум/други акт између акционара „Yugorosgaz“ a.d. Београд којим се обезбеђује акционарима „Yugorosgaz“ a.d. Београд са мањим учешћем у капиталу друштва (Јавно предузеће „Србијагас“ Нови Сад и CENTRAL ME ENERGY&GAS GMBH), право већинског одлучивања. Поступајући по датом налогу „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш актом број I-34 од 9. јуна 2017. године се изјаснио да такав Споразум између акционара „Yugorosgaz“ a.d. не постоји. Оснивачким актом „Yugorosgaz“ a.d. и Законом о привредним друштвима прописано је да сваки члан друштва гласа у скупштини сразмерно са величином свог удела. На основу наведеног је закључено да не постоји појачана контрола Gazprom над „Yugorosgaz“ a.d.

Јавно предузеће „Србијагас“ Нови Сад има 25% акција „Yugorosgaz“ a.d. и на тај начин је мањински акционар са одговарајућим правима која се додељују таквим акционарима. Како се

„Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш изјаснио да не постоји споразум између акционара „Yugorosgaz“ a.d. којим се обезбеђује акционарима „Yugorosgaz“ a.d. са мањим учешћем у капиталу друштва право већинског одлучивања, а Агенција нема непосредних сазнања да такав Споразум постоји, закључено је да нема заједничке контроле „Yugorosgaz“ a.d. код стратешког планирања.

С обзиром да се „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш изјаснио да лице које врши овлашћења скупштине друштва у „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш за свој рад не прима накнаду оцењено је да не постоје финансијски подстицаји за „Yugorosgaz“ a.d. и његове акционаре који би могли утицати на њихова права везана за доношење одлука у оквиру „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш.

Секретаријат такође констатује да се правила о раздвајању примењују и унакрсно на тржишта природног гаса и електричне енергије, чиме се забрањује заједнички утицај на произвођача или снабдевача електричном енергијом и оператора транспортног система за природни гас или на произвођача или снабдевача природним гасом и оператора преносног система за електричну енергију. Агенција није процењивала усклађеност са овом одредбом у својој Прелиминарној одлуци, а имајући у виду да *Gazprom* покрива 14% електричне енергије произведене у Русији и да снабдева тржиште ЕУ електричном енергијом, тј. Уједињено Краљевство.

Имајући у виду да је Јавно предузеће „Србијас“ Нови Сад други акционар „Yugorosgaz“ a.d. (са 25% акција), у власништву је Републике Србије која је такође власник Јавног предузећа „Електропривреде Србије“ предузећа које се активно бави трговином електричном енергијом и производњом електричне енергије у Србији, оцењено је с обзиром да Јавно предузеће „Србијас“ Нови Сад нема права већинског одлучивања у „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш нису повређена правила о раздвајању, односно не постоји конфликт интереса између производње и снабдевања електричном енергијом и транспорта природног гаса.

Након напред наведене додатне анализе у складу са мишљењем Секретаријата, Агенција потврђује оцену да нису испуњени услови у погледу раздвајања оператора система по моделу независног оператора система, те да је за испуњење услова из члана 225. Закона о енергетици потребна реорганизација „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, и да то може захтевати и измену одговарајућих прописа Републике Србије што захтева одређени временски период. Процењено је да је рок од дванаест месеци реалан рок за испуњење наведеног услова.

2. Усклађеност са чланом 14 (2) (б) Директиве (члан 227. став 3. тачка 2) Закона о енергетици)

-финансијски, технички, физички и људски ресурси за обављање задатака као оператор транспортног система (члан 14 (2) (б) Директиве)

У Мишљењу Секретаријата истиче се да се у оцени доступности довољних средстава за испуњење задатака Агенција ослањала на изјаву вршиоца дужности директора „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш и Извештај Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине бр.18-1/12-02 о испуњењу услова везаних за стручни кадар за обављање енергетских делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас, Уговор о поверавању обављања делатности од општег интереса између „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш и Владе Републике Србије, лиценцу за обављање енергетске делатности транспорта и управљање системом за природни гаса и уговор о закупу транспортног система. Секретаријат на основу датих доказа не подржава закључак Агенције за енергетику Републике Србије из следећих разлога: 1) изјава вршиоца директора не даје

никакав доказ већ представља само тврдњу, а уговор о поверавању обављања делатности од општег интереса и лиценца за обављање делатности не дају било какве доказе о наведеном већ само представљају правни основ да „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш управља транспортним системом; 2) у вези са потребним техничким и физичким средствима уговор о закупу транспортног система „Yugorosgaz“ a.d. Београд и „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш детаљно описује транспортни систем, као и цену од 1.200,00 америчких долара месечно за закуп из чега се може закључити да „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш има потребна физичка средства на располагању; по оцени Секретаријата Прелиминарна одлука не помиње било коју другу опрему потребну за контролу протока гаса и управљање системом, као и на пример, потребне лиценце везане за информационе технологије; а у вези са финансијским средствима Секретаријат уочава да капитал „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш износи 150.000,00 динара (око 1.200 евра) и поседује имовину од 398.588,37 динара (око 3.200 евра) - путничко возило, друго возило, компјутер, монитор и два штампача, што по оцени Секретаријата не представља довољна средства за извршење задатка оператора транспортног система. Такође, по оцени Секретаријата прелиминарна одлука не даје било какве информације о томе да ли и како „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш наплаћује тарифе и накнаде за преоптерећење/загушење, колико прихода компанија остварује на овај начин и колико плаћа свом матичном предузећу у облику дивиденди или других модела. У Одлуци не постоји доказ који потврђује тврдњу „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш да може затражити од „Yugorosgaz“ a.d. Београд као свог јединог акционара средства поред оних која се добијају кроз транспортне накнаде и/или комерцијалне кредите нису довољни да покрију потребе његовог обртног капитала. Шта више сагласно члану 55. Оснивачког акта предузећа који предвиђа да је директору „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш потребно одобрење Скупштине акционара за било коју Одлуку изнад 10.000,00 евра доводи у питање да ли „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш заиста има на располагању финансијска средства неопходна за извршавање задатака оператора транспортног система; 3) у погледу људских ресурса, по оцени Секретаријата, из Извештаја Министарства о испуњености услова у погледу стручног кадра може се утврдити да они обављају активности неопходне за технички рад и одржавање транспортне мреже, Међутим, задаци оператора транспортног система такође захтевају стручност у другим областима, као што су тржиште/регулаторна питања, ИТ, право, финансије за које би било потребно још особља, а што је Агенција требало да потврди и да испита до које мере су ресурси неопходни за вршење задатака оператора транспортног система расположиви унутар „Yugorosgaz“ a.d. Београд, и до које мере „Yugorosgaz“ a.d. Београд врши те задатке одвојено или у име „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, јер управљање, одржавање и развој мреже спадају у основне делатности оператора транспортног система и њих треба да врши сам оператор транспортног система. Код свега напред изнетог по оцени Секретаријата „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш није испунио услове из члана 14 (2) (б) Директиве о гасу.

С тим у вези, Агенција истиче следеће:

Агенција за енергетику Републике Србије поступак сертификације спроводи сагласно Закону о енергетици и Правилнику о лиценцирању и сертификацији („Службени гласник РС“, број 87/15). У поступку сертификације у погледу људских ресурса достављена је документација прописана наведеним материјалним прописима на основу које оцењено да подносилац захтева испуњава услове у погледу стручног кадра. Наиме, одредбом члана 3. Правилника о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији прописано је да подносилац захтева за издавање лиценце мора да има најмање једно запослено лице са положеним стручним испитом за обављање послова техничког руковођења, најмање три запослена лица са положеним стручним испитом за обављање послова руковања и најмање три запослена лица са положеним стручним испитом за обављање

послова одржавања, за шта је достављен Извештај инспектора опреме под притиском. Оцењено је да кадровска структура није ограничавајући фактор за обављање делатности, имајући у виду следеће:

- да је транспортни систем којим управља „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш дужине 125 километара (само 5% транспортног система Републике Србије), капацитета 2.2 милиона кубних метара дневно, нема компресорских станица, док су излази са система 5 главних мерно регулационих станица и није повезан са складиштима и на систем нису прикључени објекти крајњих купаца;
- у досадашњем раду није било ограничења у погледу приступа транспортном систему „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, нити је било коме онемогућен приступ систему а тренутно, постоје само два енергетска субјекта који су корисници транспортног система „Yugorosgaz“ a.d. Београд и Јавно предузеће „Србијас“ Нови Сад .

С обзиром да је сагласно члану 242. Закона о енергетици сертифицивани оператор система дужан да обавесту Агенцију о свим планираним променама које могу захтевати поновну процену испуњености услова, као и да је Агенција дужна да непрекидно прати да ли сертифицивани оператор транспортног система испуњава услове и с тим у вези покреће нови поступак сертификације, Агенција ће са аспекта своје надлежности, пратити испуњеност и овог услова. Имајући у виду тренутни број корисника транспортног система „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, при изради Правила о раду транспортног система оцењено је да се тренутни обим посла везаног за приступ систему може обављати са постојећим рачунарским и људским ресурсима, без потребе да се у овом тренутку располаже одговарајућом оперативном платформом која обезбеђује електронску комуникацију оператора система са корисницима система, електронску обраду размењених података и њихово складиштење. Сагласно Правилима о раду транспортног система, када се уведе оперативна платформа, Агенција ће проверити систематизацију и попуњеност радних места и ако се покаже да постојећи људски ресурси нису довољни, наложиће „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш да обезбеди додатне кадрове да би могао да реализује преузете обавезе.

Што се тиче услова везаних за техничку опремљеност, извештај Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине - Сектор за контролу и надзор – Београд број: 314-01-00242/2/2013-06 од 20. јануара 2014. године потврдио је испуњеност услова и захтева утврђених техничким прописима за обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом за природни гас. Програмом за обезбеђивање недискриминаторског понашања „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш који је донет у складу са Законом о енергетици из 2011. године (Одлука Агенције за енергетику Републике Србије број 707/2014-Д-III/3 од 17. новембра 2014. године) и на који је Агенција дала сагласност на је утврђено да Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш располаже засебном рачунарском опремом, лиценцираним оперативним системима за рачунаре, засебним ЕРП софтвером за текуће пословање, засебним системом контроле приступа и телеметрије као и SCADA системом за праћење рада транспортног система, који су заштићени од приступа вертикално интегрисаног предузећа „Југоросгаз“ a.d. Београд.

Уговором о закупу између „Југоросгаз“ a.d. Београд и „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш пренети су сви енергетски објекти који чине транспортни систем укључујући и сву расположиву техничку и друга документација у вези са гасоводом, са потребним лиценцама, правом коришћења софтвера, као и права да се користе опрема и права у вези са информационим лиценцама. Такође је извршен увид у Уговор о одржавању програмског пакета и одржавању додатног програмског модула за фактурисање закљученог између „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш и Предузећа за

дигиталне комуникације Dunav Film d.o.o, Уговор о одржавању оптичких каблова, телеметријске, видео, рачунарске опреме инсталиране на транспортном гасоводном систему закљученог између „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш и „MEGATEL“ d.o.o. из Београда и Уговор о хаваријском одржавању магистралног гасовода МГ-09 Појате Ниш закљученог између „Yugorosgaz“ a.d. Београд и ЈП Србијагас Нови Сад, чиме је оцењено да су испуњени услови у погледу техничке опремљености за обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом.

Правилима о раду транспортног система од 30. јануара 2015. године („Службени гласник РС”, број: 11/15) прописано је:

- да се постојећа опрема за даљински надзор на улазима/излазима са транспортног система усклади са захтевима из потпоглавља 3.2.7. Правила о раду система у року од 3 (три) године од дана ступања на снагу Правила, односно до 20. јануара.2018.године,
- да оператор транспортног система испуни услове у погледу опреме као и друге техничке захтеве из потпоглавља 3.2. у року од 3 (три) године од дана ступања на снагу Правила, односно до 20. јануара 2018.године,
- да оператор транспортног система обезбеди даљинско прикупљање података у складу са условима и захтевима из потпоглавља 5.7.2. у року од 3 (три) године од дана ступања на снагу Правила, односно до 20. јануара.2018.године,
- да оператор транспортног система и оператор повезаног система закључе споразум о радном режиму у складу са потпоглављем 6.2. у року од 2 (две) године од дана ступања на снагу Правила, односно до 20. јануара 2017. године,
- да оператор транспортног система врши прву расподелу годишњих капацитета за гасну годину која почиње 1.јула 2016. године,
- да се одредбе о расподели месечних непрекидних/прекидних капацитета из потпоглавља 9.6. примењују се почев од 1. октобра 2016. године,
- да се одредбе о расподели дневних непрекидних/прекидних капацитета из потпоглавља 9.6. примењују се почев од 1. јула 2017. године,
- да оператор транспортног система обезбеди предају и пријем поднесака електронским путем преко оперативне платформе из Поглавља 16. најкасније почев од 1. јула 2018. године. До обезбеђивања услова за коришћење оперативне платформе, предаја поднесака и достављање писмених обавештења врши се непосредном предајом преко достављача, путем поште, електронском поштом или телефаксом.

Секретаријат наводи да Агенција није извршила процену како „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш обрачунава расположиви капацитет, управља загушењем и балансирањем свог система. Агенција у склопу годишњег извештавања прати искоришћеност транспортних и дистрибутивних система, тако да је утврдила да је транспортни систем „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш тренутно искоришћен са око 30% расположивог капацитета. Како се ни у наредном периоду не очекује појава загушења, сагласно томе нема ни потребе за управљањем загушењима, а самим тим ни за ангажовањем посебних људских и техничких ресурса за ове активности. Што се тиче балансирања система, Агенција је имала у виду да је транспортни систем „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш повезан у једној тачки са транспортним системом „Транспортгас Србија“ д.о.о. (у тачки Појате) у којој не постоји регулација протока природног гаса, па је сагласно правилима рада, за једног корисника система количина природног гаса на улазу у транспортни систем једнака количинама утврђеним на излазима са транспортног система „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш. Тиме је дебаланс на систему „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш за сваког корисника система једнак нули, а дебаланс ће се јавити, утврдити и обрачунати на транспортном систему „Транспортгас Србија“ д.о.о. Агенција је имала у

виду, да овакво решење постоји и у другим земљама као што су Аустрија и Немачка, где је дефинисана само једна балансна зона иако има више оператора транспортних система, што поједностављује рад корисника транспортних система јер им се дебаланс обрачунава само код једног оператора транспортног система. Такође, поједностављује се рад оператора транспортног система, у нашем случају је то „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, јер не мора да набавља и продаје гас за потребе дебаланса, нити да обрачунава дебаланс корисницима система. Агенција ће у склопу редовног праћења рада оператора транспортних система добијати и информације везане за балансирање система, и с тим у вези у случају потребе предузимати мере да се унапреде информатички и повећају људски ресурси.

По оцени Секретаријата „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш не располаже са довољна средстава за извршење задатка оператора транспортног система. Секретаријат такође наводи да Агенција није извршила процену како „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш наплаћује тарифе и накнаде за преоптерећење/загушење и колико прихода остварује на овај начин.

С тим у вези истиче се да је, применом одобрених тарифа за транспорт природног гаса „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је у 2015. години остварио пословни приход од 70,5 милиона динара а у 2016. години 74,4 милиона динара. Обзиром да је у тим годинама остварио добит пре опорезивања од 35,8 односно 18,8 милиона динара, очигледно је да је располагао са довољно финансијских средстава за покриће свих трошкова који су неопходни за несметано пословање и извршавање свих задатака као оператора транспортног система. При томе, главни разлог за пад добити у 2016. години у односу на 2015. годину је раст трошкова закупа у 2016. години, који су порасли у односу на исте трошкове у претходној години и достигли ниво од близу 250.000 € годишње.

Агенција има у виду да од 1. маја 2017. године „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш примењује цену (тарифе) приступа систему за транспорт природног гаса која је у складу са Законом одређена на основу методологије засноване на тзв. Entry/Exit моделу. Овом методологијом су утврђене и од стране Агенције одобрене тарифе за различиту динамику и облике резервације капацитета као и за тарифни елемент енергент. Обзиром да нема загушења капацитета на транспортном систему „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, то се никакав посебан приход по овом основу није остварио у претходном периоду, а није извесно, с обзиром на постојећу искоришћеност капацитета, ни да ће се појавити у блиској будућности.

Што се тиче набавке природног гаса за надокнаду губитака у транспортном систему, а што је дужност оператора система у складу са чланом 248. став 1. тачка 5 Закона, утврђено је да „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш не набавља природни гас за надокнаду губитака у транспортном систему па је наложено подносиоцу захтева да поступа у складу са законом. Из тих разлога одлучено је као у тачки 2. диспозитива.

3. Не испуњава услове везане за раздвајање прописане чланом 15. Директиве (члан 230. Закона о енергетици)

Чланом 230. Закона о енергетици прописано је да се независност власника транспортног система остварује на начин да:

1. чланови органа управљања субјекта који је власник транспортног система не смеју да буду чланови органа управљања или запослени у предузећу које обавља делатност производње или снабдевања природним гасом;
2. су чланови органа управљања субјекта који је власник транспортног система независни у погледу одлучивања;
3. доноси и прати спровођење програма за обезбеђивање недискриминаторног понашања.

Секретаријат сматра да „Yugorosgaz“ a.d. Београд није независан у смислу правне форме, организације и процеса доношења одлука од осталих делатности које се не односе на транспорт природног гаса, услед чега није испуњен услов из члана 15. Директиве. Секретаријат истиче да се „Yugorosgaz“ a.d. бави делатношћу дистрибуције природног гаса и снабдевања природним гасом на велико и мало. То значи да није независан од осталих делатности које нису повезане с транспортом и дистрибуцијом природног гаса. „Yugorosgaz“ a.d., власник мреже није правно раздвојен јер власник мреже није предузеће одвојено од других делатности које нису повезане са транспортом. Поред тога, функционално раздвајање такође није усклађено јер нема посебне организационе структуре, па отуд ни одвојеног доношења одлука по питању власништва над транспортом с једне и осталих делатности које нису повезане са власништвом над транспортом, с друге стране. Као последица тога „Yugorosgaz“ a.d. не испуњава захтев из члана 15 Директиве јер није ни правно ни функционално раздвојен од осталих делатности које нису повезане са транспортом природног гаса јер „Yugorosgaz“ a.d. обавља делатност дистрибуције и снабдевања природним гасом.

Иако по оцени Секретаријата Агенција за енергетику Републике Србије с правом констатује да „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш тренутно не испуњава захтеве модела раздвајања ISO како је утврђено Директивом и Законом о енергетици, Прелиминарном одлуком се ипак сертифициује „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш као независни оператор система, под условима утврђеним том одлуком. Тачком 2. те Одлуке обавезује се „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш да у року од 12 месеци 1) предузме све неопходне мере (заједно са надлежним телима Републике Србије) за хармонизацију са IGA из 1996. године, Уговором о оснивању Енергетске заједнице и Законом о енергетици „у циљу усклађивања своје организације и пословања на начин којим се испуњавају услови у погледу независности оператора система по моделу независног оператора система“, 2) да достави десетогодишњи план развоја транспортног система (који је одобрио Агенција), 3) да достави усвојени програм недискриминаторног понашања (који је одобрио Агенција), и 4) да достави гаранцију за финансирање развоја транспортног система коју су потписали „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш и „Yugorosgaz“ a.d.

Секретаријат сматра да ове обавезе нису целисходне ни одговарајуће за отклањање неусклађености са моделом ISO. По мишљењу Секретаријата, прво, ове обавезе се само делимично тичу претходно констатованих проблема, друго, посебно је обавеза под 1) сувише широко формулисана, нејасна и неодређена по питању тога шта је „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш конкретно обавезан да уради и шта може да уради.

Осим тога, ова обавеза не утврђује детаљно које су промене потребне како би се извршило усклађивање са IGA, Уговором о оснивању Енергетске заједнице и Законом о енергетици. Након прегледа IGA, Секретаријат није пронашао одредбу која забрањује „Yugorosgaz“ a.d. да пренесе управљање транспортном мрежом на независни субјект докле год је он власник имовине. У складу с тим, измене IGA нису нити неопходне нити одговарајуће за решавање утврђених неусаглашености.

Оно што је уместо тога потребно јесте да се промени корпоративна структура Yugorosgaz-Transport доо и „Yugorosgaz“ a.d. како би одговарала моделу ISO.

Као треће, обавезе не чине стварне услове за сертификацију „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш будући да сертификација треба да ступи на снагу одмах, а не тек по поступању у складу с наметнутим обавезама. Уместо тога, последица за случај непридржавања обавезама на крају дванаестомесечног рока јесте да ће Агенција покренути нови поступак сертификације и поновно оценити услове за сертификацију и можда усвојити одлуку о повлачењу сертификата. Секретаријат наводи да је покретање новог поступка сертификације могуће већ према члану 10(4)(б) Директиве. У пракси, ова Одлука значи да је „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш сертифициван на барем годину дана без испуњавања захтева неопходних за поступање у складу с одредбама модела ISO и отуд у супротности са правом Енергетске заједнице.

С тим у вези Агенција истиче да је увидом Уговор о организовању „Yugorosgaz“ a.d. Београд, Оснивачки акт „Yugorosgaz“ a.d. Београд и Одлуку о именовању лица утврђеног за вршење овлашћења Скупштине „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш утврдила да „Yugorosgaz“ a.d. Београд, као власник транспортног система, није независно у погледу правне форме, организације и одлучивања од осталих делатности које нису везане за транспорт природног гаса (члан 230. Закона). Такође, није остварена ни функционална независност чланова органа управљања „Yugorosgaz“ a.d. Београд. С тим у вези, како испуњавање услова за сертификацију по моделу независног оператора система изискује комплетну реорганизацију оснивача „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, односно да независни оператор система може бити и друштво ван вертикално интегрисаног предузећа, а полазећи од Закона о потврђивању Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије, то је оцењено да наведено не зависи само од подносиоца захтева, па је одлучено као у тачки 2. Одлуке. При томе су се посебно имале у виду одредбе члана 227. став 2. Закона о енергетици, којим је прописано да се именовање независног оператора система спроводи у складу са међународно преузетим обавезама које у конкретном случају не произилазе само из Уговора о оснивању енергетске заједнице, већ и Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије.

Наведена обавеза утврђена је према „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш, као подносиоцу захтева, јер Агенција у поступку сертификације одлучује о захтеву тог друштва, па стога и истом одређује обавезе. Сагласно позитивним прописима, Агенција нема овлашћења да у поступку сертификације „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш одређује обавезе државним и другим органима.

4. Није показано да додела сертификата „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш не би прузроковала ризик по сигурност снабдевања Републике Србије и Енергетске заједнице као што је прописано чланом 11 Директиве - чл. 245. и 246. Закона о енергетици.

У мишљењу Секретаријата истиче се да Агенција за енергетику Републике Србије у прелиминарној одлуци само упућује на резултат процене сигурности снабдевања коју је припремило Министарство рударства и енергетике, без сопственог осврта и да процена ризика коју је извршило Министарство и прихватила Агенција не задовољава стандарде предвиђене чланом 11 (3)(б) Директиве.

С тим у вези, истиче се да је Агенција у поступку доношења одлуке о сертификацији, сагласно одредби члана 246. Закона о енергетици прибавила мишљење Министарства рударства и енергетике о утицају на сигурност снабдевања Републике Србије или региона (акт број: 312-01-01319/2016-05 од 12. октобра 2016. године). Министарство је мишљења да сертификација „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш као независног оператора система неће утицати на сигурност снабдевања природним гасом Републике Србије или региона.

Повезивање интерконектора Бугарска - Србија и транспортног система „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је предвиђено Десетогодишњим планом развоја транспортног система „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш. Сходно томе „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш ће, као и до сада, имати сарадњу са оператором система „Транспортгас Србија“ д.о.о., али нема директног утицаја на међусобне односе између оператора система „Транспортгас Србија“ д.о.о. и бугарског оператора система. За интерконектор Бугарска - Србија је предвиђен дневни капацитет гасовода од 5,5 милиона м³ и њиме ће се повећати и искоришћење капацитета транспортног система „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш. Агенција ће пратити имплементацију Плана развоја система и ценити поступање оператора система у вези са изградњом планираних капацитета, укључујући и повезивање овог интерконектора и у случају потребе предузети законом предвиђене мере.

Оператор транспортног система је дужан да обезбеди приступ транспортном систему корисницима система по регулисаним ценама на принципу јавности и недискриминације, у складу са одредбама Закона о енергетици, као и прописима и правилима о раду система. Приступ систему се може одбити само из законом утврђених разлога, о чему је оператор система дужан да донесе одлуку у року од пет дана од дана подношења захтева за приступ систему. Решење којим се одбија приступ мора да садржи детаљно образложене разлоге за одбијање приступа систему, проти ког се може изјавити жалба Агенцији у року од осам дана од дана достављања решења (чл. 283. до 286. Закона о енергетици). Агенцији, до доношења ове одлуке, није изјављена ни једна жалба против решења „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш којим корисницима система одбија приступ систему, на основу чега се може закључити да „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш обезбеђује приступ на принципу јавности и недискриминације.

III

IV КОНАЧНА ОДЛУКА О СЕРТИФИКАЦИЈИ „YUGOROSGAZ-TRANSPORT“ D.O.O. НИШ

Одлуком о сертификацији „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш из децембра 2016. године наложено је да ово привредно друштво у року од 12 месеци од дана доношења коначне одлуке испуни одређене услове утврђене Одлуком , а који су напред детаљно анализирани, како сертификат не би био одузет. Такође, овом одлуком је наложено „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш да једном месечно, и то до 15. дана у месецу, извештава Агенцију за енергетику Републике Србије о предузетим активностима и радњама у циљу испуњавања услова из одлуке.

Након доношења те Одлуке, поступајући у складу са налогом ове Агенције из Одлуке, Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш је:

1. донео План развоја транспортног система, на који је Агенција дала сагласност Одлуком број:287/2017-Д-01 од 20. јуна 2017. године чиме је, у датом року испуњен један од услова за сертификацију из Одлуке из децембра 2016. године.

Наиме, План развоја транспортног система Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш за период 2017-2026. године број ИД-20 (у даљем тексту: Десетогодишњи план развоја) донео је

директор друштва 1. јуна 2017.године. У Десетогодишњем плану развоја најзначајније планиране инвестиције су изградња гасовода РГ 11-01 Власотинце-Врање и две ГМРС за Владичин Хан и Сурдулицу и за Врање, чиме се планира развој система у делу јужне Србије, односно гасификација општина Владичин Хан, Сурдулица и Врање. На наведени план Агенција је дала сагласност пошто је утврдила да је исти сачињен у складу са Законом о енергетици и Правилима рада транспортног система, као и да је усаглашен са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године, с тим што су планиране инвестиције реално процењене.

2. предузео активности пред Министарством рударства и енергетике, у циљу усклађивања позитивних прописа Републике Србије, ради усклађивања своје организације и пословања на начин којим се испуњавају услови у погледу независности оператора система по моделу независног оператора система.

С тим у вези, Министарство рударства и енергетике Решењем број: 312-01-00441/2017-05 од 4. априла 2017. године образовало је Посебну Радну групу за анализу прописа у циљу стварања услова за сертификацију „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш. Задатак Радне групе, чији рад је у току, је да се изврши анализа следећих прописа: Закон о потврђивању Споразума између Савезне владе Савезне Републике Југославије и Владе Руске Федерације о сарадњи у изградњи гасовода на територији Савезне Републике Југославије („Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, број 4/96), Закона о ратификацији Уговора о оснивању енергетске заједнице између Европске заједнице и Републике Албаније, Републике Бугарске, Босне и Херцеговине, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Црне Горе, Румуније, Републике Србије и Привремене мисије Уједињених нација на Косову у складу са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација („Службени гласник РС”, број 62/06) и Закона о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14), као и да предложи могућа решења за стварање услова за сертификацију „Yugorosgaz-transport“ d.o.o. Ниш.

Такође, треба имати у виду и да је приликом доношења Закона о енергетици у децембру 2014. године (доношењем овог закона преузете су у домаће законодавство одредбе т.з.в. трећег енергетског пакета у области природног гаса Директива 2009/73/ЕЗ о заједничким правилима за унутрашње тржиште природног гаса и Уредба 715/2009 о условима за приступ транспортним мрежама природног гаса), у образложењу Закона, са којим су били упознати сви државни органи у поступку давања мишљења, а потом и Влада приликом утврђивања предлога и Народна скупштина приликом усвајања, указано је да његова имплементација подразумева решавање претходних питања и измену већег броја прописа у Републици Србији, а који су предуслов да се одредбе овог закона око раздвајања које се односе на оператора транспортног система примене (члан 225. Закона) као што су Закон о Влади, Закон о министарствима, Закон о јавним предузећима и други прописи, те је реално очекивати да се у наредном периоду предузму активности у том смислу.

У складу са одредбама Закона о енергетици, раздвајање оператора система није само услов за сертификацију оператора транспортног система, већ и предуслов за лиценцирање истог. Сагласно одредби члана 239. Закона о енергетици, пре него што неко правно лице добије лиценцу за обављање енергетске делатности и тиме буде одређено за оператора транспортног система, мора се сертификовати у складу са овим законом. Поступак сертификације спроводи Агенција за енергетику Републике Србије (чл.239. до 246. Закона) уз обавезно прибављање мишљења Секретаријата.

Пошто је предуслов за издавање лиценце оператору преносног система, његова предходна сертификација, неиспуњавање свега напред наведеног има за последицу немогућност обављања делатности оператора транспортног система, јер би неиздавање сертификата оператору транспортног система, онемогућило издавање лиценце за обављање енергетске делатности (енергетски субјект који на дан ступања на снагу овог закона има лиценцу за обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом природног гаса, наставља да обавља ту делатност до окончања поступка сертификације који ће се извршити у року од две године од дана ступања на снагу овог закона - члан 421. Закона).

Напомиње се да је Решењем Агенције за енергетику број 311.01-50/2013-П-I од 28. августа 2013. године „Yugorosgaz-transport“ д.о.о. Ниш издата лиценца за обављање енергетске делатности транспорта и управљања транспортним системом, пошто је утврђено да су испуњени услови прописани чланом 22. Закона о енергетици за издавање лиценце за обављање енергетске делатности, а који се поред осталих односе и на стручни кадар, услове и захтеве у погледу енергетских објеката на којима се обавља енергетска делатност утврђене техничким прописима, прописима о заштити животне средине и прописима о заштити од пожара и експлозија. Лиценца је издата, сагласно закону на период од 10 година и може се одузети енергетском субјекту (привремено/трајно) ако енергетски субјект престане да испуњава услове прописане законом.

Наиме, према члану 25. Закона о енергетици лиценца се одузима енергетском субјекту прво привремено, а потом и трајно ако: престане да испуњава један или више услова из члана 22. овог закона; енергетске објекте не одржава у исправном и безбедном стању и у складу са техничким прописима којима се уређују услови коришћења система; не извршава обавезе утврђене решењем о издавању лиценце; регулисане цене енергије, енергената, односно услуга не одређује у складу са методологијама, правилима о раду тржишта електричне енергије и правилима о раду система за транспорт природног гаса и правилима о раду система за транспорт нафте нафтоводима и деривата нафте продуктоводима; не води засебне рачуне у складу са чланом 18. овог закона и не придржава се и других прописаних услова за обављање енергетске делатности утврђених овим законом и прописима донетим на основу овог закона.

С тим у вези, одузимање лиценце, као последица неиздавања сертификата оператору транспортног система, онемогућило би обављање делатности транспорта и управљања транспортним системом природног гаса у јужном делу Републике Србије што би могло угрозити поуздано, сигурно и квалитетно снабдевање природним гасом јужног дела територије Републике Србије. При томе се посебно има у виду да у тренутку доношења ове одлуке, нема основа за примену члана 26. Закона о енергетици, односно одређивања другог енергетског субјекта за обављање наведене делатности, јер не постоји други енергетски субјект који је сагласно закону сертифициован и има лиценцу за обављање енергетске делатности транспорт и управљања транспортним системом природног гаса.

Из свих напред наведених разлога Агенција за енергетику Републике Србије је оценила да је доношење одлуке као у диспозитиву овог решења, уз остављање разумног рока за отклањање уочених недостатака, односно испуњавање прописаних услова, најцелисходније решење.

Рок од дванаест месеци, дат је из разлога што је ова Агенција оценила да испуњеност датих услова захтева извршан временски период, а по потреби, и измену одговарајућих прописа Републике Србије, за шта је потребан значајнији временски период.

На основу свега напред изнетог, Савет Агенције за енергетику Републике Србије је на 373. редовној седници од 20. јуна 2017. године, сагласно чл. 39. став 1. и 49. став 3. а у вези са чл. 240. и 241. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14), члана 24. Правилника о лиценци за обављање енергетске делатности и сертификацији („Службени гласник РС“, број 87/15) и члана 12. Статута Агенције за енергетику Републике Србије („Службени гласник РС“, број 52/05), одлучио као у диспозитиву одлуке.

Одлуку доставити:

- 1) подносиоцу захтева;
- 2) Министарству рударства и енергетике;
- 3) архиви

